

foglalkozó közleményeiben nem mindig tudtuk alkalmazni ezt az elvet. Ennek azonban inkább „külső” okai vannak, nem belső, logikai természetűek. Nemcsak arra gondolok, hogy ha egyszer egy magyar intézményt „Információs Központ”-nak hívnak, akkor a szerkesztőség nem keresztelheti át semmiféle elv nevében — hanem arra is, hogy a szerzők olykor ragaszkodnak a „tájékoztatói” helyett a hibrid „információs” jelző használatához, mert ez az adott összefüggésben félig-meddig már hivatalossá vált, pl. a „népgazdasági információs rendszer” esetében.

Ne bolygassuk most azt a kérdést, hogy érdemes-e ilyen, a könyvtári szakterületnél jóval szélesebb körben általánossá vált kifejezés megváltoztatásával próbálkoznunk. A lényeg az, hogy ne teintsük precedensnek a nem előnyös szó-

használatot, ne igazodjunk hozzá, hanem ahol szabad a kezünk, következetesen törekedjünk a világos és egyértelmű terminológia kialakítására.

Egyre szövevényesebb kérdések tisztázása kerül már napirendre ebben a terminológiában. Megnyugtató megoldásra azonban nem juthatunk bennük, amíg nem mentünk vissza az alapkérdéshez — az „információ” és a „tájékoztató” megkülönböztetéséhez. Megéri a fáradságot, hogy ezt az alapkérdést átgondoljuk. S azután úgy járjunk el, ahogyan Deák Ferenc mondta (aki pedig nem volt az ultraradikális tettek embere): ha az utolsó gombnál észreveszi az ember, hogy rosszul gombolta be a mellényét, akkor nem tehet egyebet, mint hogy teljesen kigombolja és előről kezdi.

Köve nd i Dénes

A nemzetközi könyv hírei

Az utóbbi hónapokban több nagyszabású könyvkiállítás zajlott le a világ különböző részein. *Moszkvában* a legnagyobb idegen nyelvű szovjet kiadó, a „Progress” rendezett nagyszabású bemutatót. A „Progress” 102 országba exportál könyveket, s 1970-ben 630 könyvet adott ki 38 nyelven. Kiadványai között a szépirodalmiakon kívül a marxizmus—leninizmus klasszikusainak munkái, népszerű társadalmi-politikai és tudományos művek, gyermekirodalom, képes albumok és magazink, útikalauzok szerepelnek. Az utóbbi évtizedben nagy mennyiségű könyvet adott ki az ázsiai, latin-amerikai és afrikai fejlődő országok számára is, s a nemzetközi könyvév során tevékenységének különösen ezt a részét erősíti meg. A kiadó egész tevékenysége a nemzetközi könyvév egyik fő feladatával teljesen megegyező irányú: *a nemzetközi együttműködés fejlesztésén* munkálkodik az irodalom segítségével.

Lengyelországban a nemzetközi könyvévi programok a miniszterelnök védnöksége alatt folynak. A könyvév különböző szervek képviselőiből alakult szervező bizottságának Alexander Syczewski művelődésügyi államtitkár-helyettes az elnöke. A nemzeti programok fő célja az olvasás propagálása és a könyvterjesztés további bővítése. A sajtó, a rádió és a televízió, valamint a plakátok és bélyegek is felhívták a lakosság figyelmét a *Varsóban* rendezett XVII. nemzetközi könyvkiállításra, amelyen külön könyvművészeti bemutatót is tartottak.

Brazíliában az oktatásügyi miniszter nyitotta meg a *Sao Pauló-i* nemzetközi

könyvbiennálét, amelyen minden földrész nagyobb kiadója, nem kevesebb, mint 800 kiadó képviseltette magát. A kiállításon jelenlévő szakemberek számára nemzetközi szemináriumot szerveztek a gyermekirodalom különböző kérdéseiről.

Erdekesnek ígérkezik az Olvasók Nemzetközi Szövetségének (IRA) lapzártá után, augusztusban rendezendő negyedik olvasási világkongresszusa is, amelyet az idén *Buenos Aires*-ben tartanak meg.

A nemzetközi sajtóban, a rádió- és televízió-műsorokban tovább folyik a könyv népszerűsítése, illetve eseményeinek ismertetése. A Grafikai Tervező Szövetségének Nemzetközi Tanácsa (ICOGRADA) úgy döntött, hogy „Icographic” című folyóiratának egy teljes számát a könyvgrafika kérdéseinek megvitatására szenteli. Elkészült az UNESCO húszperces színes televíziós filmje is a nemzetközi könyvévről „Nyitott könyv” (Open Book) címmel, arab, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű változatban.

Különösen figyelemre méltó és a könyvév témáit sokoldalúan tárgyaló száma jelent meg a francia „Tendances” c. folyóiratnak. A tematikusan szerkesztett számok közül a legfrissebb (77.) címe: „Franciaország és a könyv — 1972-ben.” A rendkívül ötletes formában, kartonborítóba helyezett hét önálló füzetben hét témakörre tagolódó szemlét tanulmányozhat az érdeklődő olvasó. Írók, kutatók, könyv-szakemberek sora szólal meg, s tömör, kitűnő összegezésben közli véleményét a könyv, a könyvterjesztés és

a könyvvel foglalkozó tudományok legfontosabb kérdéseiről.

Az első részben három író-akadémikus vall a könyv jövőjéről.

Mindhárman igen élesen vetik fel a könyv hagyományos pozíciójának s a kommunikáció újfajta szervezésének problémáit. Maurice Genevoix írásának címe: „*Hinni a könyvben.*” A szerző hangsúlyozza, hogy a „legkisebb ellenállást követelő” tömegközlelési eszközök (mass media) terjedése és elburjánzása ellenére is hisz a könyvben, s a könyv bízható jövőjét igazolja a nyilvános könyvtárak szaporodása és gazdagodása, valamint a bibliobuszok terjedése is. A Magyarországon is jól ismert, ugyancsak a „halhatatlanok” közé tartozó Maurice Druon a kultúra fennmaradásának „*Elengedhetetlen feltétele!*”-ét az audiovizualitást kiegészítve működő írásos műveltségben látja. Druon a francia racionalizmus örököseként a szellemi aktivitás, az értelem kritikai fejlesztésének lehetőségét hangsúlyozza az olvasásban. „Talán soha nem volt még ekkora szükségünk az olvasásra, hiszen az szellemi rendteremtésünk záloga”. Armand Lanoux nyilatkozatban válaszol „*A könyv új közönsége*” címmel feltett kérdésekre. Az olvasás helyzetében alapvető változás jött létre, amelyet csak megváltozott szemlélettel lehet megfelelően értékelni: az audiovizuális eszközök és a paperback elterjedésének együttes hatásaként „az olvasói tudatosság és minőség emelkedett meg a lakosságnak egy olyan részében, amely korábban csak az újságon keresztül volt kapcsolatban az irodalommal”. Figyelemre méltó fejleménynek tartja a szerző az ipari szakszervezetek kezdeményezésére a könyvtárakban szerveződő „Munka és kultúra” mozgalmat s az ennek keretében szervezett író—munkásolvasó találkozókat. Érettebb szemlélettel nézve a könyv és az audiovizuális eszközök nem állnak élesen szemben egymással — hangsúlyozza Lanoux.

„*Könyvkutatások*” a második füzet összefoglaló címe. Ebben Robert Escarpit, Robert Estival és Nicole Robin írásai szerepelnek. Közös véleményük, hogy a művet csupán jelrendszernek tekintő hagyományos irodalomkutatással szemben a komplex szemléletnek van nagyobb haszna, amely az írótól az olvasói befogadásig tartó kommunikációs kapcsolatra is figyel. Vázolják egy ilyen szellemű kutatóintézet, a Bibliológiai Intézet terveit is.

Jacques Medecin a nizzai könyvfesztiválról számol be. A nizzai Fesztiválpalotában 1969 óta évenként rendeznek könyvfesztivált, amelynek növekvő szellemi rangját a monstre kiállítással pár-

huzamosan zajló szakmai tanácskozások adják meg. 1969-ben: „A könyv ma” volt a téma, 1970-ben: „A könyv és közönsége”, 1971-ben: „A könyv jövője”, 1972-ben: Nemzetközi tanácskozás a fordításról. A tanácskozások témáinak felsorolása is mutatja, hogy a nemzetközi könyvívben hangsúlyozott kérdések nem újak és alkalmoszerűek a világban, hanem nagyon is jelenvalók és a könyvszakemberek nagy nemzetközi találkozóin minduntalan fölvetődnek.

„*A könyv jövője az audiovizuális kultúrában*” c. dolgozatában statisztikát és futurológiát ötvöz, s gyakorlati programot vázol Rémy Tessonneau. A könyv- és folyóiratkiadás, olvasás és televízió helyzetét mutató statisztikák elemzése után futurológiai táblázatokat közöl az audiovizuális technikák várható elterjedéséről. Különös jelentőséget tulajdonít a video-kazetták és video-lemezek elterjedésének, mert ezzel újra visszatér a szabad információ-választás és információ-visszakeresés lehetősége az egyn számmára is. A *jövő könyvtára*, amelyet „mediathèque”-nek nevez (mass media + bibliothèque), a legkorszerűbb tudás önkiszolgáló intézménye lesz, s az emberi ízlésben, felfogókészségben várhatóan igen nagy változást hoz.

Az utolsó füzetben a francia kiadói szakszervezet könyvkiadási statisztikáját közli a folyóirat itt ismertetett száma. A példányszámok, kiadvány-típusok, szakkok, új és ismételt kiadások szerinti metszetek mellett az áttekintés a könyvkiadás belső struktúráját is tükrözi.

A könyvív nagy hazai eseményei közül többet egyidőben, augusztusban és szeptemberben rendeztek meg. Az augusztus utolsó hetében lezajlott IFLA- és a szeptember első hetében rendezett FID-kongresszus idején az Akadémia aulájában a tudományos és szakkönyvtári hálózatokat, valamint a közművelődési könyvtári hálózatokat bemutató kiállítás is nyílt. Ugyancsak az IFLA kapcsán rendezték meg a Bibliotechnika '72 című kiállítást a Technika Házában (L. lapunk augusztusi számát.)

A Debreceni Egyetemi Könyvtár a Megyei Könyvtárral, a Városi Könyvtárral, a Református Kollégium Könyvtárával és a Déri Múzeummal együtt hosszú és gondos előkészítő munkával szervezte meg a szeptember 12—13-án megtartott tudományos ülésszakot. A tanácskozás fő témái: Könyv- és könyvtártörténet, A könyvtár az egyetemi oktatásban, továbbá olvasáspszichológiai kérdések voltak. A tanácskozással párhuzamosan „A debreceni könyv múltja és jelene” címmel ugyancsak közös kiállítást rendeztek a Déri Múzeumban. (F. L.)